SER DONA MIGRANT I VIURE A SON GOTLEU DURANT LA COVID-19

Exposició de resultats de l'estudi Impacte de la COVID-19 en dones migrades de Son Gotleu i desenvolupament d'eines de divulgació per a la millora de l'atenció sociosanitària.

Projecte desenvolupat per:

Dra. Maria de Lluc Bauzà Amengual, Dra. Mireia Guillen-Solà i **Dra. Patricia García-Pazo:** Facultat d'Infermeria i Fisioteràpia de la Universitat de les Illes Balears

Dr. Òscar O. Santos-Sopena: Departament de Lingüística Aplicada a la Ciència i la Tecnologia de la Universitat Politècnica de Madrid (Escola Tècnica Superior d'Enginyeria i Disseny Industrial)

Dra. Macarena García Avello: Estudis de Gènere a la Universitat de Cantàbria

Centre de Salut de Son Gotleu: **Ana Mascaró García** i **Soufane Oulkadi El Azizi**, mediadores interculturals, **Patricia Froufe Sequeiros**, comare, i **Beatriz Alonso Reyes**, metgessa de família

Flavia Gargiulo: il·lustracions i disseny
Anna Aguiló: comunicació i difusió

Projecte aprovat per la Comissió d'Investigació d'Atenció Primària i el Comitè d'Ètica en Investigació de l'IBSALUT.

Iniciativa de: Universitat de les Illes Balears – Facultat d'Infermeria i Fisioteràpia; Conselleria de Salut i Consum – Gerència Atenció Primària Mallorca; Conselleria de Salut i Consum – Direcció General Salut Pública i Ordenació

Col·laboren: UC Universidad de Cantabria; Escuela Técnica Superior de Ingeniería del Diseño; Seminario Permanente para la Sostenibilidad, Innovación y Emprendimiento

Finançat per: Universitat de les Illes Balears – Oficina de Cooperació al Desenvolupament i Solidaritat

1 INTRODUCCIÓ

Son Gotleu, barri del Llevant de Palma, és un dels més multiculturals i amb una densitat més alta de població de la ciutat: hi conviuen persones de fins a 68 nacionalitats.

La població migrant suposa al voltant d'un 35% del total, dins de la qual destaca la d'origen africà.

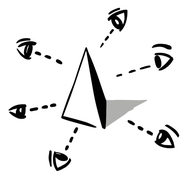

L'impacte de la COVID-19 ha estat especialment negatiu entre alguns col·lectius a causa de la seva vulnerabilitat socioeconòmica i per la dificultat d'accedir a fonts d'informació fiables. Aquestes dificultats s'agreugen quan coincideixen diverses condicions com el gènere i la procedència.

Per entendre millor les experiències viscudes per les dones migrants de Son Gotleu i fer aflorar noves converses més enllà dels tòpics, un equip d'investigadores en Infermeria, Interculturalitat i Gènere, juntament amb professionals de la Sanitat, la Mediació Intercultural i la Divulgació, hem realitzat la investigació Impacte de la COVID-19 en dones migrades de Son Gotleu i desenvolupament d'eines de divulgació per a la millora de l'atenció sociosanitària.

2 EL PROCÉS: FASES DEL PROJECTE

0 - Plantejament inicial
Per què aquesta investigació?

ESTIGMATITZACIÓ DE COL·LECTIUS I BARRIS
SALUT COMUNITÀRIA
MILLORA DE LA COMUNICACIÓ EN SALUT

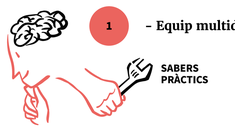

1 - Equip multidisciplinar

2 - Desenvolupament de la investigació

EL MÈTODE
ELS TEMES
DEFINICIÓ DELS GRUPS DE DONES AMB QUI TREBALLAR

3 - Treball de camp: converses

LOCALITZACIÓ DE LES DONES MIGRANTS
ACCIONS AMB LA COMUNITAT
LES ENTREVISTES

4 - Interpretació de les dades: dues vessants

LA INVESTIGACIÓ CIENTÍFICA
COMUNICACIÓ

5 - Desenvolupament d'eines de divulgació

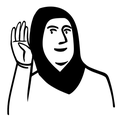

DIVULGACIÓ COMUNITÀRIA:
CARTELLS INFORMATIUS DE BONES PRÀCTIQUES

GUIA PROFESSIONAL

DIVULGACIÓ PROFESSIONAL:
EXPOSICIONS I XERRADES

LÍNIES DE FUTUR:
TRADUCCIÓ DE MATERIALS
ALFABETITZACIÓ DIGITAL
CREACIÓ D'ESPAIS D'ESCOLTA I ENTESA COMUNITÀRIA

3 LES VEUS DE LA COMUNITAT

Durant la recollida de dades de la investigació, hem entrevistat 20 dones migrants que resideixen a Son Gotleu.

Fruit d'aquestes converses, van emergir relats compartits que ens ajuden a superar estereotips i mostren la diversitat dins de la comunitat.

Aquests són els testimonis més significatius:

—Els meus fills ho han entès i s'hi han adaptat bé.

—El meu marit encara té feina, els meus fills tenen ordinador. No he tingut necessitats ni he hagut d'anar a bancs d'aliments.

—Al principi estava molt espantada, però ho he pogut superar perquè ha arribat un moment en què he dit: "Prou d'escoltar notícies".

—L'atenció sanitària per telèfon ha funcionat bé. Els medicaments es posen a la targeta sanitària.

SERENITAT, ALLEUJAMENT

—Jo m'encarrego de tot, (...) el meu marit va a comprar perquè té cotxe.

—Celebram el Ramadà i l'Id al-Fitr amb un petit grup. Abans, ens ajuntàvem amb molta gent.

—Si hi ha vacuna o tractament per a la COVID-19, el govern, la classe mèdica..., haurien de fer-los arribar a totes les persones. Haurien de distribuir-lo en tots els centres mèdics perquè tothom pugui prevenir-se.

—Em telefonen perquè faci de mediadora perquè algunes persones no es poden comunicar a l'hospital. Hi falta una figura de mediació.

4 LES VEUS DE LA COMUNITAT

— Ens han dit que els negres no poden contagiar-se. Però negre, groc, rosa..., tots som humans. Tenim sang.

—Si jo m'infectés, seria un problema per a la cura dels infants perquè jo soc la que s'ocupa de tot.

—El problema el vaig tenir quan em va caure aigua calenta a la cama, no era permès anar a l'hospital. Vaig fer el que sé: em vaig posar remeis casolans.

— Per mi el pitjor és que l'any passat no vaig poder estudiar, no vaig poder fer coses i no vaig poder aprendre.

SOLEDAT, TRISTESA

—Em costa molt demanar ajuda de la gent. Vaig haver d'anar al banc d'aliments. Va ser la necessitat el que va empènyer a fer-ho.

—M'ha generat molta ansietat. És difícil entendre com pot haver passat això.

—Ho entenc però encara no sé realment si la COVID-19 és real.

—Afecta físicament i mentalment perquè no tenim feina, que és el que venim a buscar per millorar la situació de la nostra família que està vivint allà.

—He tingut problemes de relació amb la meva filla, em cridava i estava molt agressiva.

IRA, POR

— Ha estat una situació molt dura, amb els infants els doblers no ens arribaven a final de mes.

— He tingut més feina amb els quatre tot el temps a casa. Havia d'atendre'ls a tots.

5 RESULTATS DE L'ESTUDI

Per a la recollida d'informació hem utilitzat el mètode de l'entrevista, que ens ha permès reconèixer els aspectes més emotius de les 20 dones entrevistades.

DURANT EL CONFINAMENT:

Aflora la preocupació pels fills i la família que no viu a Espanya.

Sobrecàrrega de feina de la llar i l'educació dels fills.

ASSOCIACIONISME NACIONAL:
—Treballo informant gent de la meva comunitat sobre la COVID-19. Vaig començar com a voluntària i després em van contractar.

Les dones que treballen fora de casa es queden sense feina. Poques es poden acollir a ERTOs.

Hi ha una preocupació per com cobrir les necessitats bàsiques i d'altres derivades de la pandèmia.

MILLORES EN COMUNICACIÓ:
—S'ha donat la informació d'una manera molt caòtica.

Escoles i ONGs del barri han estat crucials a l'hora de detectar i cobrir necessitats extraordinàries.

Descontentament amb les ajudes públiques per la dificultat d'informació i accés.

Il·lustracions fetes durant les entrevistes amb l'objectiu de captar emocions de les entrevistades.

6 RESULTATS DE L'ESTUDI

DESPRÉS DEL CONFINAMENT:

- Poques dones tornen a la feina després del confinament, moltes l'han perduda o no els han renovat el contracte laboral.

- Hi ha hagut desconcert i col·lapse informatiu. Hi ha una manca de referents informatius en salut.

- Es detecten casos de dificultat en els aïllaments de malalts de COVID-19 a causa de les característiques de la llar i per la necessitat de cuidar la família.

COMPRENSIÓ DIVINA
—(...) Això és cosa de Déu, que està escrit en el nostre destí, i jo cada dia, cada nit li demano a Déu que ens protegeixi.

COMPRENSIÓ DE LA COVID-19:
—Ningú no m'ha explicat res. (...) m'han dit que no he de sortir, no (...) saludar a ningú, [no] acostar-me a ningú, (...) Però sí que m'agradaria que algú m'ho expliqués.

- Algunes dones reclamen l'adaptació cultural dels missatges.

- Han patit i emeten judicis sobre "raça" i COVID-19. Hi ha consciència de diferenciació i diversitat cultural.

- Algunes dones declaren la dificultat que tenen en l'ús d'internet, per exemple, per demanar cita al centre de salut.

- Detecten la manca de mediadores interculturals.

- La comprensió de la malaltia és molt parcial, algunes dones recorren a explicacions divines o escèptiques. Sí que coneixen les mesures de prevenció i higiene.

- En general, hi ha una actitud positiva i d'esperança amb les vacunes.

Il·lustracions fetes durant les entrevistes amb l'objectiu de captar emocions de les entrevistades.

7 MAPA D'EMOCIONS
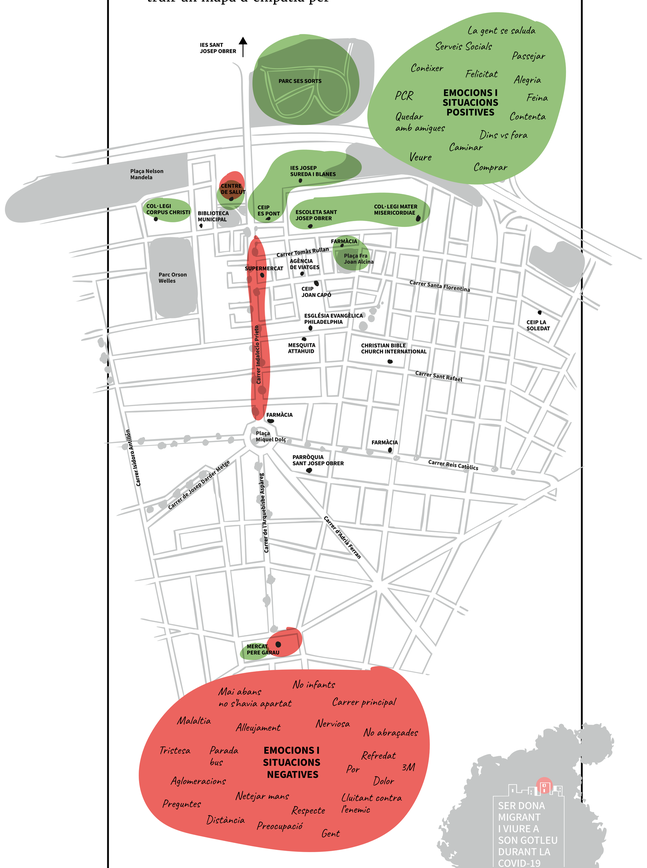
A partir d'una sessió de treball i creació grupal amb dones migrants, es va construir un mapa d'empatia per detectar emocions comunes i llocs de referència i inclusió al barri de Son Gotleu.